

de journalist

JENS FRANSSEN

'We zijn pionnen geworden'

PERSAGENTSCHAP

De transformatie van Belga

JOURNALISTENOPLEIDINGEN

Studeren tussen traditie en trend

Vlaamse Vereniging
van Journalisten

Tweemaandelijks | april 2017

#207

inhoud

ACTUEEL

'De Verhalenmarkt' brengt freelancers en uitgevers met elkaar in contact 12

Persagentschap Belga: van 'ministerie' tot multimedia-kanaal 26

SPREEKTijd

Jens Franssen 14

THEMA: ONDERWIJS

'We moeten niet te véél toegeven aan de markt' 4

Martina Temmerman (VUB): 'Iedereen heeft een bepaalde aanleg' 6

Rik Van Welden (Arteveldehogeschool): 'Vernieuwingsoperatie werpt vruchten af' 8

Ides Debruyne (IOJ Mechelen): 'Ook vaardigheden als ondernemer zijn nodig' 10

OPINIE

Peter Verlinden: 'Journalistiek zal kwaliteit zijn of niet zijn' 18

FOTOROL

Sander de Wilde kiest een foto van Tim Dirven 22

SERVICE

Beslissingen Raad voor de Journalistiek 20

ONDER EMBARGO 30

WERKTEN MEE

Coördinatie: Pol Deltour en Piet De Loof, pol.deltour@journalist.be, piet.de.loof@gmail.com || Eindredactie: Piet De Loof || Vormgeving: Rosalien Eggermont
Medewerkers: Ivan Declercq - Pol Deltour - Lukas De Vos - Tim Devriese - Annick Hus - Pieter Knapen - Monica Moritz || Foto cover: © James Arthur
Redactiesecretariaat: Huis van de Journalist, Zennestraat 21, 1000 Brussel, Tel. 02/777 08 40, Fax 02/777 08 49, info@journalist.be - www.journalist.be
Abonnementen en reclameregie: Marleen Sluydts, info@journalist.be || Druk en verzending: DaddyKate

KRIS VAN HAVER
VOORZITTER VVJ

Duizendpoten

Ha, daar is *De Journalist* weer, denkt u hopelijk nu het nieuwe nummer in de bus valt. We hebben het voorbije jaar dan ook veel inspanningen gedaan om ons blad inhoudelijk bij te schaven en de vormgeving op een hoger niveau te tillen. We willen dit magazine ook blijven aanbieden aan onze leden. Maar dat heeft een prijs. Vandaar dat we overschakelen naar een iets trager ritme, met een nieuwe *Journalist* om de twee maanden. We geloven in een papieren tijdschrift, met een iets langere houdbaarheidsdatum dan een muisklik. Dat klinkt misschien vreemd, net nu het ritme van de journalistieke stiel zo snel verandert. Af en toe een rustpauze om na te denken en te lezen over wat collega's meemaken of wat hen drijft, kan deugd doen.

Pas afgestudeerde journalisten beseffen dat ze vandaag met méér moeten uitpakken dan een degelijke vakopleiding. Jonge journalisten moeten duizendpoten zijn, van alle markten thuis. Snel op het web, multimediaal als het effe kan en kort op de bal – maar tegelijk met voldoende diepgang en analyse om te passen in de klassieke media.

Redacties investeren vandaag vooral in expertise met multimedia

De opleidingen spelen in op die nieuwe verwachtingen en verbreden het rugzakje dat journalisten in spe meekrijgen. Redacties investeren vandaag vooral in expertise met multimedia. Lezers en kijkers hebben nu eenmaal zoveel aanbod en klikken of zappen zo snel weg. Multimediatools zijn hard nodig in het gevecht om de aandacht van de lezer, bezoeker van de site of kijker. Toch moet multimediale journalistiek méér zijn dan een verpakking die het 'merk' beter doet verkopen. Meer ook dan de peper en het zout om de lezer of kijker in het verhaal te trekken. De basisbeginselen van de journalistiek blijven immers onveranderd: een verhaal brengen met kennis van het terrein, woord en wederwoord, checken en dubbelchecken. En zo goed mogelijk de eigen mening scheiden van de berichtgeving. En naast de snelle journalistiek blijft ook diepgravend werk nodig. Ook daarover gaat het in deze editie van *De Journalist*. Onderzoeksjournalisten zijn meer dan ooit onmisbaar in een wereld van *fake news* en snelle mediaconsumptie. Veel leesplezier!

© James Arthur, Bas Bogaerts, Tim Dirven

Martina Temmerman (VUB).

‘De stiel verandert, de opleidingen volgen. Het idee van de journalistieke duizendpoot raakt ook ingeburgerd in het hoger onderwijs, waar multi-mediale technieken steeds belangrijker worden. Dat vraagt een evenwichts-oefening die niet altijd simpel is: ‘We willen niet te véél toegeven aan de markt, maar we willen wel dat onze studenten aan een job geraken’, zegt coördinator Martina Temmerman (VUB).’

TIM DEVRIESE

Ben je pas afgestudeerd aan de middelbare school, dan kan je kiezen tussen acht professionele bacheloropleidingen journalistiek, waarvan twee aan de artistieke hogescholen Nara en RITCS. Heb je toch niet meteen zin in een praktijkgerichte opleiding, dan kan je starten aan de universiteit. De Vlaamse opleidingen Communicatiewetenschappen bieden journalistieke opleidingsonderdelen aan, maar er zijn ook drie volledige journalistieke richtingen op masterniveau: eentje in Antwerpen en twee in Brussel. Vind je je journalistieke roeping pas later, dan zijn er nog opties om je bij te scholen. Er bestaan twee postgraduat, een in Gent en een in Mechelen. Dat brengt de teller al op 13 richtingen. Tot slot zijn er

JOURNALISTENOPLEIDINGEN TUSSEN TRADITIE EN TRENDS

Verandert, maar we moeten wel toegeven aan de markt'

ook nog avondcursussen bij het Instituut voor de Journalistiek. Je kunt de stiel dus op behoorlijk wat plekken in Vlaanderen leren. Zijn er dat niet te veel? In Nederland zijn er bijvoorbeeld vier professionele bacheloropleidingen, in Vlaanderen acht.

Politieke beslissing

De kwestie ligt gevoelig. *Off the record* stellen sommige academici het huidige aanbod ter discussie. Is het wel nodig dat Brussel twee artistieke opleidingen, een professionele bachelor en twee masteropleidingen journalistiek heeft? Ze haasten zich wel de politiek met de vinger te wijzen. 'Het is niet aan ons om te beslissen wie mag blijven en wie niet, dat is aan de politiek', klinkt het.

'Heel de discussie over te veel of te weinig opleidingen Journalistiek is een beetje als de zoektocht naar het geslacht der engelen', zegt **Marc Coenen**, opleidingshoofd van de opleiding Journalistiek aan de PXL Hogeschool in Hasselt. 'Die vraag gaat eerder over hoe hoger onderwijs in Vlaanderen georganiseerd wordt, dan over de opleiding Journalistiek zelf. Ik zal het zo zeggen: had de opleiding bestaan toen ik zelf nog studeerde, dan had ik ze gedaan in plaats van mijn licentiaatsopleiding.'

Communicatiebedrijfjes

De journalistieke wereld is niet meteen een arbeidsmilieu waar de meeste jobs te rapen vallen. 'Het klopt dat er een kleine economische afzetmarkt is voor pas afgestudeerde journalisten', zegt **Iris De Roover** van de Thomas More-hogeschool Mechelen. 'Maar daarbij moet je ook

vermelden dat de markt in positieve zin veranderd is. Er zijn een pak communicatiebedrijfjes bijgekomen en die zijn ook op zoek naar mensen met journalistieke profielen en redactievaardigheden. Die leer je in zo'n opleiding, en die kan je ook buiten de journalistiek gebruiken.' De economische realiteit dwingt hogescholen en universiteiten hun studieaanbod te herbekijken en te evalueren. Stuk voor stuk prijzen ze

We moeten oppassen dat we nog steeds journalistieke opleidingen hebben, en niet zomaar media-opleidingen

IDES DEBRUYNE

hun samenwerking met 'het werkveld', dat hun voortdurend input geeft over hoe de opleiding te verbeteren en het curriculum te optimaliseren. Daarvoor organiseren ze meer dan vroeger een lossere serie masterclasses. Die praktijklessen vormen vaak de ruggengraat van de opleiding. In die vakken moeten studenten leren schrijven, monteren of filmen en scherpen ze hun technische vaardigheden bij.

Het is ook die praktijkgerichte aanpak die aanslaat bij studenten, of ze nu kiezen voor een driejarige professionele bachelor of een eenjarige masteropleiding. Een opleiding 'doen' slaat duidelijk meer aan dan een opleiding 'denken'.

Trage journalistiek

Ides Debruyne, bezieler van de postgraduaatsopleiding International Research Journalism in Mechelen, vindt het dan weer jammer dat er in de klassiekere opleidingen weinig aandacht is voor onderzoekstechnieken en kritische, trage journalistiek. Basistechnieken die hij wel terugvindt in opleidingen in het buitenland, zijn te afwezig in het Vlaamse landschap. 'We moeten oppassen dat we nog steeds journalistieke opleidingen hebben, en niet zomaar media-opleidingen', zegt hij. Het blijkt dat de professionele opleidingen steeds meer aandacht geven aan dat journalistieke doen, en dat breed interpreteren. Studenten worden niet alleen getraind in het kweken van een kritische blik, ze komen ook druppelsgewijs in contact met commerciële technieken zoals copywriting.

Toch zijn de verzamelde opleidingscoördinatoren er als de kippen bij om te benadrukken dat hun opleiding niet vervelt tot een veredelde opleiding communicatietechnieken of bedrijfscommunicatie. Die richtingen bestaan al, klinkt het, en die doen hun werk naar behoren. 'Bij ons staat de kritische blik centraal.' 'We willen niet te véél toegeven aan de markt', besluit **Martina Temmerman** van de masteropleiding Journalistiek aan de VUB. 'Maar we willen wel dat onze studenten aan een job geraken.'

‘Iedereen heeft een bepaalde aanleg. Dan is het beter om je te specialiseren’

MARTINA TEMMERMAN, coördinator masteropleiding VUB

De masteropleiding Journalistiek van de Brusselse universiteit VUB vernieuwt op haar manier, met onder meer een pilootproject rond een alternatieve masterproef.

Er hangt een onrustwekkende grafiek naast het bureau van coördinator Martina Temmerman. Het rode lijntje dat de studentenaantallen aanduidt, neemt dit academiejaar een flinke duik.

‘Vroeger hadden we ongeveer 80 studenten, dit jaar maar 30. Dat is jammer. Er is wel wat werk in de journalistiek en we willen meer journalisten afleveren. Maar de opleiding is blijkbaar moeilijk te vinden’, zegt ze.

De VUB is een van de drie universiteiten die een masteropleiding Journalistiek aanbieden. De KU Leuven en de UAntwerpen organiseren een soortgelijke opleiding.

De opleiding balt praktijkseminaries en academische vakken in één jaar. Opmerkelijk: de master journalistiek is niet per se bedoeld als vervolgopleiding voor bachelorstudenten.

‘Heb je een professionele bachelor achter de rug, dan ben je in principe klaar om te gaan werken’, zegt Temmerman. ‘Wij willen in één jaar tijd mensen trainen die nog niets van de journalistieke stiel kennen.’

Praktijkervaring

‘We horen vaak van studenten dat ze al genoeg academische vorming hebben gehad en klaar zijn voor de

praktijk. Wel, die praktijkervaring krijgen ze bij ons. Die praktijkvakken en de stage vullen ze dan aan met academische vakken. We hebben het curriculum gericht kunnen invullen met dingen die nuttig en bruikbaar zijn voor journalisten, zoals discoursanalyse, het vak dat ik geef’, zegt Temmerman.

Ik heb het beeld van de journalistieke duizendpoot nooit willen accepteren, maar nu kan je niet anders meer

De academische inslag van de opleiding bedraagt ongeveer de helft van het lessenpakket, een thesis is de bekroning van het werkjaar. ‘Ik vind het niet slecht dat je een uitgebreid wetenschappelijk werkstuk kunt schrijven als journalist. Je moet kritisch staan tegenover alle informatie die je krijgt en dat kan enkel als je daar voldoende afstand van kunt nemen dankzij een wetenschappelijke

vorming.’

Toch moet ze toegeven dat er elk jaar studenten zijn die dat wetenschappelijke werk niet indienen en dus niet slagen voor de opleiding.

‘Dat is jammer, zeker vanuit een economisch standpunt. Maar we begrijpen wel dat mensen die een masterdiploma hebben die masterproef niet nog een keer willen doen. Daarom proberen we de proef meer te linken aan de journalistieke praktijk.’

Alternatieve masterproef

Temmerman en haar team dienden een zogenaamd onderzoeksvernieuwingsproject in bij de VUB en kregen geld en ruimte om een alternatieve masterproef vorm te geven. Het is een pilootproject waarbij studenten konden kandideren om aan onderzoeksjournalistiek te doen, onder begeleiding.

Het is één van de manieren waarop de opleiding probeert te veranderen. Ze was tot dit academiejaar nog opgesplitst in twee delen: een groep radio en televisie en een groep online en geschreven media.

‘Die tweedeling verdwijnt en internetjournalistiek moet de *backbone* vormen van de vernieuwde opleiding. De verschillende media groeien naar elkaar toe, websites en kranten

bijvoorbeeld, en dan moet je mensen kunnen afleveren die daar aan mee kunnen werken,' vat Temmerman samen.

En ja, ook *smartphone reporting* hoort daarbij. Tegen haar zin.

'Ik heb het beeld van de journalistieke duizendpoot nooit willen accepteren, maar nu kan je niet anders meer. Het zijn te veel vaardigheden in één persoon. Iedereen heeft een bepaalde aanleg, en dan vind ik het beter om je in één iets te specialiseren. Maar we moeten zorgen dat mensen goed *geëquipeerd* zijn. Toch willen we niet te véél geven wat de markt vraagt, we vinden de kritische afstand belangrijk. Dat is een evenwichts-oefening.'

Groningen en VS

Voor de vernieuwingsoperatie haalt het opleidingsteam niet alleen de mosterd bij het werkveld hier in Vlaanderen, maar gaat het ook in het buitenland kijken. Vooral dan naar opleidingen in Groningen (Nederland) en die in de Verenigde Staten. 'We willen een toekomstvisie op journalistiek uitbouwen. Daarmee proberen we onszelf terug uniek te maken. We zijn op zoek naar iemand die zich in de *newsroom of the future* heeft bijgeschoold. Zo blijven we bij.'

© Ivan Put

‘Vernieuwingsoperatie van onze opleiding werpt vruchten af’

RIK VAN WELDEN,
opleidingscoördinator professionele bachelor Arteveldehogeschool Gent

De professionele bacheloropleiding aan de Arteveldehogeschool in Gent zit weer in de lift. Een combinatie van digitale vaardigheden, praktijkervaring en enthousiasme liggen aan de basis.

Het is nog stil in het kraaknette gebouw van de Gentse Arteveldehogeschool wanneer opleidingscoördinator Rik Van Welden me verwelkomt. De opnamestudio's van de opleiding journalistiek liggen er verlaten bij, de monteerkamers zijn leeg en de redactiekamer is onbemand. Het is een lesvrije week.

De studenten kunnen even uitblazen na een maandje blokken. De stilte is ongebruikelijk, normaal zoemt het hier van de bedrijvigheid.

De professionele bacheloropleiding aan de hogeschool is de grootste van Vlaanderen. Dit jaar startten er 120 studenten in het eerste jaar Journalistiek. Na een lange periode van afkalking kondigden er zich dit jaar de helft meer kandidaten aan dan het jaar voordien. Meer nog, er zijn zelfs afgestudeerde masterstudenten die aan de professionele bacheloropleiding zijn begonnen. En daar heeft coördinator Van Welden een verklaring voor.

Vernieuwingsoperatie

‘Drie jaar geleden zijn we begonnen met een vernieuwingsoperatie. We beslisten toen om de opleiding niet te structureren met de klassieke opsplitsing print, radio en televisie, maar met de vraag *wat moet een journalist kunnen?* Een journalist moet kunnen researchen, teksten kunnen schrijven, op nieuws jagen, interviewen en moet kunnen verhalen

maken in beelden. Vanaf het tweede jaar kan een student zich wel profileren in pakweg teksten schrijven, maar dat betekent niet dat hij of zij geen audio of video meer te zien krijgt. We moeten ruimer denken dan het medium.’

Wie bij ons afstudeert, kan ook terecht op de communicatiedienst van een bedrijf

Tijdens dit academiejaar zullen de eerste studenten afstuderen die de volledige vernieuwde opleiding hebben gevolgd, en Van Welden is duidelijk fier. ‘Hogescholen zijn weer populair, dat is een trend. Onze nieuwe aanpak werpt zijn vruchten af.’

Brede vaardigheden

Van Welden komt zelf, zoals hij het noemt, ‘uit het stenen tijdperk. Ik ben een klassieke printjournalist. Ik moest me geen zorgen maken over foto's,

moest geen quotes opnemen met mijn smartphone. Vandaag moet je dat wel kunnen. Karel Verhoeven, hoofdredacteur van *De Standaard*, zit bij ons in de begeleidingscommissie. Hij vertelde me dat een sterke pen nog steeds een vereiste is, maar dat nieuwe journalisten ook overweg moeten kunnen met video — ze moeten toch zeker de basics in de vingers hebben. Vandaag moeten we ervoor zorgen dat de student klaar is voor de arbeidsmarkt. En die ziet er anders uit dan vroeger.’

‘Ik begrijp de kritiek op de journalistieke duizendpoot, maar het idee dat een journalist enkel voor één medium werkt, is achterhaald. Wij kozen voor een brede journalistieke opleiding. Wie bij ons afstudeert, heeft journalistieke en redactionele vaardigheden. Je kan dan ook terecht op de communicatiedienst van een bedrijf. Ik vind het net goed dat we de studenten laten kennismaken met die brede redactionele vaardigheden. Meer nog, het is onze maatschappelijke plicht’, zegt Van Welden.

‘We zijn trouwens al weer aan ons curriculum aan het schaven. Het is echt een *neverending story*. We krijgen gelukkig veel feedback van mensen uit het werkveld, dat houdt ons scherp. We moeten er tegelijk wel over waken dat we niet op alles springen wat beweegt. Journalistieke trends komen en gaan, we moeten een gezond evenwicht bewaren.’

© James Arthur

© PN

‘Ook vaardigheden als ondernemer zijn nodig’

IDES DEBRUYNE, voormalig coördinator postgraduaatsopleiding IOJ Mechelen

‘Bij ons is de centrale vraag: hoe start je een journalistiek project? Onze missie is jongeren aanzetten om aan onderzoeksjournalistiek te doen.’ Ides Debruyne was tot dit academiejaar coördinator van de postgraduaatsopleiding Internationale Onderzoeksjournalistiek (IOJ) aan de Thomas More-hogeschool in Mechelen.

Debruyne heeft de fakkel dit jaar doorgegeven aan journaliste Lisa Rey, die nog maar een paar weken aan de slag is. Maar dat betekent niet dat Debruyne volledig uit het plaatje verdwenen is. Hij is de bezieler van de richting, die hij 12 jaar geleden opstartte.

‘Er waren toen wel opleidingen Journalistiek, al noemde je die best *media*. Je leerde er schrijven, monteren en een camera gebruiken. Maar het echte journalistieke werk, dat kon je nergens leren.’

Internationaal en research

Het journalistieke project dat de opleiding voorstaat, moet internationaal zijn en flink wat research bevatten. Twee domeinen die in andere opleidingen niet zo centraal staan ‘Dit postgraduaat vult dan ook een lancune in Vlaanderen. Research-technieken zoals *wobben* (gebruik maken van de wet op openbaarheid van bestuur, red.) vormen in het buitenland een basisdeel van een journalistieke opleiding, maar niet bij ons’, zegt Debruyne.

Maar de cursisten doen meer dan alleen maar data verzamelen. Ze leren een netwerk uit te bouwen, ze leren verhalen te pitchen en vernieuwende journalistieke businessmodellen op te

starten. ‘We brengen de studenten ook *entrepreneurial skills* bij, omdat we ook merken dat dat nodig is’, zegt Debruyne.

Onderzoeksjournalistiek zal ook

Een internationaal netwerk is essentieel om te overleven als researchjournalist

internationaal zijn, of ze zal niet zijn. Daarom nodigt de opleidingscoördinator regelmatig gastdocenten uit het buitenland uit, vooral uit Nederland. Daar is ook een zusteropleiding begonnen, in Tilburg. In het totaal volgen nu 34 studenten de cursus.

De internationale samenwerking gaat ook verder dan alleen wat gastcolleges. De studenten moeten over de grenzen heen werken aan een

onderzoeksproject. ‘Zo kunnen ze een internationaal netwerk uitbouwen. Essentieel om te overleven als researchjournalist.’

Engagement

IOJ is geen klassieke academische of professionele opleiding, maar een intense postacademische lessenreeks, gebundeld op twee avonden in de week. Dat is een combinatie die zwaar weegt op het leven van de studenten, die vaak al aan het werk zijn. Engagement, geduld en doorzettingsvermogen lijken de vereiste karaktereigenschappen. Geïnteresseerde studenten moet eerst een motivatiebrief sturen, op basis waarvan ze geselecteerd worden. Een diploma Internationale Politiek, Filosofie of Geschiedenis kan helpen, al zijn mensen met een lange staat van journalistieke dienst ook meer dan welkom.

‘Ze moeten vooral geïnteresseerd zijn in buitenlandse onderwerpen, die in Vlaanderen vaak onderbelicht blijven. De studentengroep is vaak heel divers, met verschillende achtergronden. Dat maakt het ook zeer interessant. De ideale studenten hebben een ondernemend profiel en een internationale interesse’, legt Debruyne uit.

POWERED BY UPP & THE PPRESS

changing media

SEMINAR

MEDIA IN A DISRUPTIVE WORLD

WANNEER? DONDERDAG 27 APRIL 2017

WAAR? HEADQUARTERS AGFA GEVAERT

SEPTESTAAT 27 - MORTSEL

VERDIENMODELLEN VOOR UITGEVERS

WWW.ANDYCOWLES.COM

KEYNOTE SPEAKER: ANDY COWLES

"What works now - Four trends and a truth"

Andy Cowles is een magazine media allrounder en heeft als geen ander een klare kijk op de evoluties en de trends in de angelsaksische uitgeefsector. Andy komt voor de eerste keer spreken op het Europese vasteland.

Andy Cowles is an accomplished Creative Director with an exceptional track record. Successful at creating and reinventing powerful identities for content brands in the UK, America and Australia, his unique skill sets have allowed him to work across an astonishing range of both markets and platforms. He has created twelve successful launches in both print and digital and redeveloped countless others. Full time roles include Editorial Development Director of Time Inc. UK, Art Director of Rolling Stone and Creative Director of Mademoiselle for Condé Nast in New York. He's currently consulting at inventive.media, working with brands as diverse as Horse & Hound, Real Homes and The Puzzler as well as producing the UK's 2017 PPA Festival, which is UK's biggest magazine conference.

BUSINESS CASES

4 inspirerende Belgische business cases die elk op hun manier - vertrekkend vanuit een sterke magazinemerik - een verdienmodel ontwikkelen/ontwikkeld hebben die hen in staat stellen de vele uitdagingen in de uitgeefsector succesvol aan te gaan. Een niet te missen media-seminar.

Expertise in Europa?
Vraag het eens aan
Fabienne Bossuyt.

zoek eens op
www.expertendatabank.be

 Vlaanderen
Vlaamse Gemeenschap
Gewestelijke Overheid

ONLINE PLATFORM 'DE VERHALENMARKT' BRENGT
FREELANCERS EN UITGEVERS MET ELKAAR IN CONTACT

‘Te koop: boeiend artikel. Met foto’s. Prijs o.t.k.’

‘Te koop: boeiend artikel over autozwendel, 2.500 woorden, exclusief. Met foto’s. Prijs nader overeen te komen’. Nee, je hebt ze wellicht nog niet gezien op Kapaza.be of 2dehands.be, dat soort annonces. Het zou anders wel handig zijn, zo’n platform waar journalistiek aanbod en vraag elkaar kunnen vinden. En kijk, het zit er aan te komen, speciaal voor freelancers en uitgevers.

IVAN DECLERCQ

Laten we eerlijk zijn: dingen uitzoeken en er mooie stukken over schrijven, dáár is het ons om te doen, als freelancejournalist. Maar daarna moeten gaan ‘leuren’ met je stukken – oké, ‘pitchen’ klinkt sexyer, maar het komt op hetzelfde neer – er zijn er weinig die dát het leukste aspect van de job vinden. Na vier afwijzingen of helemaal geen respons zakt de moed meestal in de schoenen.

Bekijk het ook eens van de kant van de hoofdredacties: dagelijks krijgen die een bulk voorstellen binnen waarvan het merendeel niet geschikt is voor hen, maar waar ze wel veel tijd mee kwijt zijn, al was het alleen nog maar om door die bulk heen te fietsen. Laat staan om dan telkens een afwijzing te moeten sturen. Zo schiet het natuurlijk niet op:

freelancers richten zich op de bladen die ze kennen en benaderen op die manier maar een klein deel van hun potentiële markt. En hoofdredacties ploegen door een hoop onbruikbaar materiaal, terwijl ze soms zitten uit te kijken naar iets wat echt in hun blad past of naar freelancers die geschikt zijn om een geplande special te stofferen.

Algoritmes

Dat kan beter, dachten Sander Heijne en Jaïr Ferwerda, twee Nederlandse freelancejournalisten, en ze richtten ‘De Verhalenmarkt’ op. Heijne heeft zijn sporen vooral verdiend bij de economieredactie van *de Volkskrant*, Ferwerda was bij de jongste verkiezingen in Nederland vooral op televisie te

zien. Hun idee: een platform creëren waar freelancejournalisten en uitgevers of hoofdredacties elkaar gericht kunnen vinden.

Daarvoor zijn ze in zee gegaan met Maurits Kaptein, assistent-professor Statistiek en gespecialiseerd in complexe matchingsystemen, om een systeem uit te dokteren met algoritmes dat de kans op een goede match erg groot maakt. Dat moet leiden tot een win-winsituatie: de freelancer biedt een artikel aan – een intro en een paar alinea’s of een korte samenvatting – en dat voorstel komt terecht bij de bladen waarvan het systeem denkt dat ze mogelijk interesse hebben voor het stuk. Heel gerichte prospectie dus, waarvoor de freelancer niet eens de deur uit moet. Voordeel voor de hoofdredacties: die kunnen kiezen of ze alle aanbiedingen in het systeem – chronologisch gerangschikt – willen zien, zoeken op trefwoorden, of alleen datgene willen wat het systeem er voor hen al heeft uitgefilterd.

Dat kan soms leiden tot verrassingen. Een voorbeeld: een freelancer schrijft een stuk over risicogedrag bij jonge mannen. Het weekblad waar hij zijn materiaal gewoonlijk slijt, blijkt op dat ogenblik evenwel geen belangstelling te hebben voor het onderwerp.

© CC Pexels

Maar de hoofdredacteur van een vakblad over verzekeringen, die de pitch ook in zijn mailbox heeft gekregen, wil het stuk heel graag publiceren. Zo heeft de freelancer plots een nieuwe klant van wie hij het bestaan wellicht niet eens afwist. Onwaarschijnlijk? Loop eens het kantoor van de Unie van de Uitgevers van de Periodieke Pers (UPP) binnen en je weet niet wat je ziet aan diversiteit van bladen.

VVJ op de kar

De VVJ is mee op de kar gesprongen van 'De Verhalenmarkt'. Zo wordt dat een Nederlands-Vlaamse samenwerking, waardoor de afzetmarkt voor journalistieke producten meteen een heel stuk groter wordt. Je kent het gezegde: zet drie Nederlanders bij elkaar en ze beginnen een vereniging of stichting en binnen de kortste keren brengt die een eigen blad uit.

VOORDELEN

1. Journalist verliest geen tijd met 'leuren'.
2. Bereikt grotere afzetmarkt, ook minder bekende media.
3. Uitgevers kunnen zelf ook zoeken op bijv. trefwoord.
4. Systeem bereikt Vlaanderen én Nederland.
5. Geen percentage op verkoop van artikelen.

En wie gaat dat betalen, vraag je je af? Zo'n systeem op poten zetten en het onderhouden kost geld. In Nederland krijgt 'De Verhalenmarkt' subsidie van het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek en doet een filantropische stichting méér dan een duit in het zakje. Aan Vlaamse zijde heeft de VVJ Mediaminister Sven Gatz bereid gevonden een projectsubsidie te geven voor dit innovatief journalistiek platform. Uiteraard wordt van de gebruikers van het platform ook een bijdrage verwacht. Gedacht wordt aan een klein vast bedrag per maand.

Geen percentage op de verkoop van artikelen dus, want 'De Verhalenmarkt' wil enkel de ontmoeting faciliteren tussen vrager en aanbieder. De verkoop zelf gebeurt uitsluitend rechtstreeks tussen die twee, daar komt 'De Verhalenmarkt' niet in tussen. Het is de bedoeling het platform in de beginfase gratis ter beschikking te stellen aan uitgevers en freelancers, in ruil voor feedback over wat eventueel nog mank loopt of wat kan worden verbeterd. Journalisten kunnen zich nu al inschrijven op de website www.verhalenmarkt.be.

juni
14
2017

Algemene Vergadering

Journalisten
auteursmaatschappij

De raad van bestuur van cvba JAM nodigt u uit om **18u in het « Huis van de Journalist » in de Zennestraat 21, 1000 Brussel.**

Elektronische inschrijving via info@jam.be
De agenda vindt u terug op www.jam.be.

SAJ
JAM
SOCIÉTÉ DE DROIT
D'AUTEUR DES JOURNALISTES
JOURNALISTEN

‘Geen enkel verhaal is het waard om voor te sterven’

MIDDEN-OOSTENSPECIALIST JENS FRANSEN

Jens Franssen (43) verslaat voor de nieuwsdienst van de VRT sinds 2010 conflicten in het Midden-Oosten en is daarvoor meermaals bekroond. Een recent interview met de Syrische president Assad oogstte dan weer veel minder lof.

MONICA MORITZ

De werkomstandigheden in het Midden-Oosten zijn gevaarlijker dan ooit. Steeds meer regimes viseren journalisten en we dienen steeds vaker als schietschijf. Bovendien hebben die regimes ons minder nodig; de wereld is extreem gemediaatiseerd en ze rapporteren liever zelf hun eigen versie. Wij zijn pionnen geworden. Jaren geleden kon je nog via tussenpersonen een interview versieren met topmensen van Al Qaida. Vandaag is het uitgesloten om met jihadisten van terreurgroepen te praten. Zodra je in hun buurt komt, ben je een gijzelaar.

En buiten de oorlogsgebieden, in landen als Egypte?

'In Egypte werken is erg lastig. Veiligheidsdiensten houden je dagen bezig met papierwerk en leggen zoveel beslag op je tijd dat je niet aan werken toekomt. Veel nauwelijks geletterde Egyptenaren zijn geïndoctrineerd door het regime, dat campagnes voert om het wantrouwen ten opzichte van westerlingen, en vooral westerse journalisten, te voeden. Je kan in Caïro geen vijf minuten op straat komen met een professionele camera of je wordt aangeklampt door boze

mensen of – al dan niet geheime – politie. Zelfs met de nodige toelatingen kan je bijna niet meer werken omdat je constant bezig bent 4, 5 man van je lijf te houden. Er is ook een wet die ze aanspoort om je paspoort te pikken en daarmee naar de politie te gaan. Ze bepotelen je continu om in je zakken te geraken, ook terwijl je legaal een sinaasappelkraam aan het filmen bent. Het is al voorgevallen dat we met een taxi moesten wegvluchten. Het is allemaal veel agressiever.'

Vind je het de moeite waard om jezelf in gevaar te brengen voor een reportage?

'Ik ben niet roekeloos en geen enkel verhaal is het waard om voor te sterven. We nemen in het Midden-Oosten, en vooral in Syrië en Irak, beredeneerde risico's. We bereiden alles zo goed mogelijk voor en nemen alle denkbare voorzorgmaatregelen. Verder rekenen we op de inschatting van lokale fixers. De hoofdredactie verwacht dat we ons buikgevoel volgen en rechtsomkeer maken als we gevaar ruiken, zelfs al zijn we al dagen onderweg. Een redactie die je onder druk zet om te presteren, dat is pas gevaarlijk. Jongere collega's gaan er soms toch voor. Freelancers ook, die hebben kosten en moeite gedaan om zover te geraken en moeten dan die ene foto wel schieten, dat verhaal brengen. Als je niet onder drang werkt, kan je de situatie nuchterder inschatten en bij elk checkpoint onderzoeken of het de moeite loont om verder te rijden, ook al gaat dat maar om een kilometer.'

Je maakte vijf jaar geleden deel uit van een groep journalisten die onder begeleiding van Syrische veiligheidsdiensten Homs bezochten. Toch liepen jullie daar in de val en kwam een westerse journalist, de Fransman Gilles Jacquier, om het leven.

'Inderdaad. Ondanks een goede

voorbereiding kan je geen sluitende garanties inbouwen of aanvallen uitsluiten. Je komt altijd wel eens in onvoorziene situaties terecht. En dat kan je je leven kosten.'

Je gaat ook 'embedded' met het Belgische leger of milities op stap. Beperkt dat je journalistieke vrijheid niet?

'Ik ben de eerste journalist in ons land die embedded met Belgische militairen is meegegaan naar Afghanistan, in 2010. Dan werk je onder toezicht van Defensie, maar controle zou ik het niet noemen. Er is vaak kritiek op embedded journalism, en die is maar terecht als journalisten alleen de militaire invalshoek belichten. Als ik meega, wandel ik nadien ook de poort van de kazerne uit om bijvoorbeeld met een lokale medewerker/fixer de families van burgerslachtoffers te bezoeken.'

Het helpt dat ik licht in het leven sta

Wat je vandaag uitzendt of publiceert kan meteen viraal gaan. Kun je nog zeggen en schrijven wat je echt denkt?

'Als je meegaat met het Belgische leger moet je alleen uitkijken dat je met je verslag de lopende operaties en de veiligheid van militairen niet op het spel zet. Ben je embedded in een rebellengroep in het noordoosten van Syrië, dan is de kans klein dat ze je berichtgeving checken. Voor mijn part mogen ze dat ook doen. Toch probeer ik altijd zo te werken dat ik zelfs na een kritisch verslag de dag nadien nog bij de mensen die ik heb geïnterviewd koffie kan gaan drinken, zonder het

noodzakelijkerwijze met hen eens te zijn. Ik heb wel al ondervonden dat ik bij visumaanvragen geconfronteerd word met oude berichtgeving die regimes inderdaad tegen mij kunnen gebruiken.'

Je bent inmiddels ook defensie-deskundige geworden.

'Door mijn oorlogsverslaggeving en contacten met militairen ben ik mij enorm bewust geworden van het belang van defensie. Mensen denken soms dat ik ook een ijzervreter ben, maar de relevantie inzien van defensie als instrument om onze welvaart en waarden veilig te stellen, betekent niet dat je militaristisch bent. Integendeel, net daarom ben ik ook erg kritisch tegenover de leiding van Defensie. Vijf jaar geleden ben ik bijna *stoemelings* defensie beginnen te volgen en ik was toen een van de weinige journalisten die dat deed. Onze wereld wordt steeds onveiliger, maar door gebrek aan investeringen in verdediging staat Europa vandaag op lemen defensievoeten. We zijn altijd prat gegaan op *soft power*, terwijl de rest van de wereld anders redeneerde. Vrede kan je maar afdwingen als je een stok achter de deur hebt. De pers heeft daar nauwelijks aandacht aan besteed, met het gevolg dat niemand de regeringen op de vingers heeft getikt of zich heeft afgevraagd of het zogenaamde vredesdividend een goede zaak was. De afbouw van het leger was louter budgettair en dat gebrek aan visie schaadt nu onze economische en strategische belangen.'

•••

Dacht je eraan om (oorlogs)verslaggever te worden toen je geschiedenis ging studeren en een postgraduaat bedrijfscommunicatie haalde?

'Nee, journalistiek kwam toen nooit bij me op. Achteraf bekeken was Geschiedenis een van de beste voorbereidingen. De kern ervan is de historische kritiek en die kan je herleiden tot één vraag: wie zegt wat en waarom? Dat is de essentie van wat historici én journalisten doen, bronnen en feiten controleren, de oorzaken van gebeurtenissen achterhalen. Feiten en artefacten liegen niet, maar misschien wel de mens die ze interpreteert. Ik probeer zoveel mogelijk aspecten van een conflict

Jens Franssen thuis: 'Mijn vriendin heeft veto-recht over elke reis en heeft dat ook al eens gebruikt.' © Bas Bogaerts

Zenders sturen vaker mensen op pad die radio én tv moeten doen. Dat is de toekomst

te belichten: het militaire verhaal, de reden van de confrontatie en de impact ervan op burgers.'

Hoe ben je verslaggever voor de radio geworden en niet voor televisie?

'Door een stage bij de radioarchiefdienst van de VRT. Alles was nog analoog; ik beluisterde geluidsbanden van het radionieuws en *Actueel*. Rond de eeuwwisseling ben ik voor het praatprogramma van Pat Donnez gaan werken — ook grotendeels gebaseerd op archiefmateriaal. Na het journalistieke VRT-examen, in 2002,

ben ik op de radionieuwsdienst als binnenlandverslaggever begonnen en stond ik vlug bekend als Kuifje van dienst. Er werd geen brug of fabriek geopend of ik was erbij, typische *toys and boys*-stukken. Elke dag ging ik op stap met de laptop in de rugzak. Dat was een goede leerschool. Je raakt vertrouwd met je materiaal en je leert je plan trekken.'

Dat Kuifjesprofiel lijkt me een mes dat aan twee kanten snijdt.

'Wel, op een bepaald moment was de radionieuwsdienst op zoek naar een jongere journalist met buitenlandervaring die ook bereid was in moeilijke omstandigheden reportages te maken. Toen speelde mijn Kuifjesgehalte in mijn voordeel. Net als een reiservaring die maar weinig mensen hadden — als rugzaktoerist bezocht ik onder andere India, Iran, Syrië, Jordanië, Oezbekistan en Kirgizië. Toen ik overstapte naar de buitenlanddesk, hebben een pak collega's zich wel afgevraagd of ik met dat Kuifjesprofiel wel zou aarden tussen die oudere journalisten.'

Reizen was voor jou een belangrijke journalistieke leerschool.

'Absoluut, samen met binnenland-ervaring. Buitenlandverslaggeving is geen junior job. Je staat er vaak alleen voor en het is hard werken in moeilijke omstandigheden. Je moet eerst veldervaring opdoen in het binnenland en weten hoe je nieuws verzamelt en verwerkt. Je moet je plan kunnen trekken en al lang genoeg meegaan om in je eentje snelle beslissingen te nemen. Af en toe gaan er wel nog technici mee naar het buitenland, vooral bij gevaarlijke opdrachten, maar toch steeds minder. De techniek is vandaag zo eenvoudig dat we het alleen kunnen doen en voor minder geld. Met mijn smartphone kan ik binnen de 15 seconden *live on air* gaan. Alles gaat technisch steeds sneller en makkelijker. Vandaag moet je onmiddellijk radionieuws brengen en ook foto's maken voor twitter en de site, én liefst ook al een video opsturen voor de website én ook nog materiaal verzamelen voor een tv-stuk. Buitenlandverslaggeving is een métier waar we het steeds lastiger

zullen hebben door de krimpende budgetten. Zenders sturen steeds vaker mensen op pad die radio én tv moeten doen. Dat is de toekomst.'

Hoe zie je de toekomst van radio-journalistiek?

'Eigenlijk is er geen *schoner* medium dan radio. Als het boek beter is dan de film, dan is het radioverslag sterker en aangrijpender dan een tv-reportage. Je kunt meer meegeven, omdat je de verbeelding aan het werk zet. De radio is al ettelijke keren dood verklaard en ik vraag me af of de televisie niet eerder zal sterven. Radio is een taai beest en nog steeds springlevend. Er wordt vandaag meer naar radio geluisterd dan ooit als je de cijfers mag geloven. Misschien is de zelfrijdende auto met gamende passagiers wel de grootste vijand van de radio.'

Ik ben mij enorm bewust geworden van het belang van defensie

Naast radio en televisie maak je nu ook zogenaamde 360° reportages. Wat heeft virtual reality te bieden?

'Ik ben ooit in Syrië gaan draaien op een plek waar het beeld indrukwekkend was. Toch slaagde ik er niet in om dat prachtige landschap te filmen zoals ik het had ervaren. Ik was net zo gefrustreerd als iemand die boven op een berg van een prachtig panorama een *wide angle* foto maakt en thuis tot de conclusie komt dat het in het echt veel groter is. Bij virtual reality beleef je wat je in het echt ziet.. Vandaar mijn enthousiasme.'

In welke mate kun je objectief blijven bij het verslaan van een conflict?

'Hoe objectief kan je zijn als 43-jarige man die in het Westen is opgevoed, een dak boven zijn hoofd en een vast inkomen heeft? En gedrenkt is in de westerse waarden? Je streeft ernaar om de realiteit zo goed mogelijk te

benaderen, ondanks je rugzak vol denkbeelden en vooroordelen. Ik laat de mensen altijd hun versie vertellen. En het is niet omdat ze soms bewust liegen dat er geen verhaal is, maar je moet daartegen gewapend zijn en dat doorprikken, je afvragen waarom ze liegen. Zo benader je de realiteit. Als journalist moet je mensen met andere standpunten aan het woord laten, ook al gaan die in tegen onze visie. Net omdat het huidige regime in Egypte verguisd wordt in het Westen vind ik het boeiend om met aanhangers ervan te spreken en uit te zoeken waarom ze de Egyptische president steunen. Angst en werkzekerheid spelen daarbij een rol en het is niet omdat wij het niet eens zijn met de politiek daar dat miljoenen Egyptenaren die het regime steunen allemaal idioten zijn.'

Je kon onlangs de Syrische president Assad interviewen. Daar zijn bakken kritiek op gekomen.

'Die kritiek viel, ondanks veel misverstanden, best mee. De redactie vond dat de reis van Filip Dewinter en zijn contacten met de Russen daar op zich al journalistiek de moeite waard was, maar het interview met Assad lag niet vast. Wie goed heeft geluisterd en gekeken, kreeg een heel kille en harde Assad te zien. Ik koos bewust voor een scherp informatief interview. Ik heb de voorbije jaren genoeg confronterende interviews met Assad geanalyseerd om te weten welke nietszeggende antwoorden hij geeft. Daar pas ik voor. Het blijft natuurlijk wel een vreemde ervaring, zeker als je al jaren dat conflict van nabij volgt en weet welke verantwoordelijkheid het regime draagt. In die zin was het de journalist die de vragen stelde, niet de mens.'

Je bent vaak ver van huis. Is dat te combineren met je gezinsleven?

'Ik probeer werk en thuis strikt te scheiden. Het helpt dat ik licht in het leven sta. De dingen zijn wat ze zijn. Mijn gezin gaat uiteindelijk wel voor. Mijn vriendin heeft overigens een veto-recht over elke reis en heeft dat ook al eens gebruikt. Als zij wil dat ik stop, dan doe ik dat morgen, zonder morren. Die helderheid daarover maakt alles makkelijk. Bovendien hebben we al die reizen voordien samen gedaan en kunnen we ook samen risico's inschatten.'

PETER VERLINDEN

Journalistiek zal kwaliteit zijn of niet zijn

In het *Editio* van De Journalist #206 (januari 2017) houdt Pol Deltour een vurig pleidooi voor meer respect voor 'de klassieke media' en de 'onafhankelijke opiniërende journalistiek', als 'buffer tegen vals nieuws'. Terecht haalt hij scherp uit naar die politici die blijkbaar een strijd voeren tegen de 'klassieke media'. Tot zover kan je als journalist met ruim 30 jaar ervaring in deze vrije perswereld alleen maar instemmend applaudisseren. Maar er is meer, veel meer.

Als de 'klassieke media', inclusief hun internet-versies, ook deze storm willen overleven, zullen ze toch een stevige tand moeten bijsteken.

De achilleshiel van de Vlaamse massamedia is immers het geregeld gebrek aan doorgedreven dossierkennis, en daardoor aan betrouwbaarheid en kwaliteit, waardoor deze massamedia extra kwetsbaar zijn. Dit is geen alomvattend oordeel over individuele betrokken journalisten, wel over de werking van de Vlaamse mediamachines. Dat de Vlaamse media-organisaties qua 'kwaliteit' niet moeten onderdoen voor hun collega's in de directe buurlanden is maar een schrale troost. Het gaat immers niet om een louter 'Vlaams' of 'Belgisch' fenomeen, wel om een intrinsiek probleem van massamedia in de gecommercialiseerde perswereld, wereldwijd.

Inhoudelijke tekortkomingen in de massamediale verslaggeving kunnen alleen gemeten worden met langetermijnonderzoek en liefst op academisch niveau. Dat gebeurt ook. Alleen gaapt er een grote kloof tussen de dagelijkse journalistieke wereld en het academisch werk op hetzelfde terrein, waardoor de resultaten van die onderzoeken nauwelijks doordringen. Meer nog, er bestaat bij de massamedia zeer weinig belangstelling voor.

Als gastdocent aan KU Leuven heb ik het voorrecht om nu al bijna tien jaar lang heen en weer te springen tussen de academische benadering van de werking van massamedia en

het concrete veldwerk. En dat doet een mens zijn ogen opengaan.

Specifiek in mijn academisch vakgebied ('Massamedia en Internationale Conflicten') stapelen de casestudies zich op met duidelijke conclusies over het falen van de massamedia, wereldwijd, zij het in zeer uiteenlopende vormen en maten. De meest bekende voorbeelden zijn de verslaggeving over Roemenië/Timisoara (1989), de Golfoorlogen (1990/1991 en 2003), de Balkanoorlog (vooral 1993/1994), Rwanda (1994 en vooral 1996/1997) en Congo (sinds 1997 en vooral 2011). Het onderzoek over meer recente internationale conflicten (Burundi, Syrië, Mali, IS, ...) staat nog in de steigers, maar niets wijst erop dat de vaststellingen over de (internationale) verslaggeving over de eerdere conflicten tegengesproken zouden worden.

Het belangrijkste falen van de massamedia heeft te maken met een onvolledige, niet relevante of zelfs ronduit foute voorstelling van de 'feiten' en/of het geheel of gedeeltelijk ontbreken van een relevante verklarende context voor deze feiten en/of het plaatsen van deze feiten in een te beperkende en dus gestuurde context (de zogenoemde 'framing').

Vooralsnog zonder academische fundering durf ik vrezen dat soortgelijke fouten ook gemaakt worden bij binnenlandse dossiers, waar ze natuurlijk veel sneller worden opgemerkt en vervolgens politiek misbruikt. Recente manke dossiers in de Vlaamse massamedia waren/zijn die van de nieuwe 'vreemdelingenwet-Francken', de kwestie van de betrokkenheid van allochtone ouders bij het onderwijs en het verhaal van het gekraakte pand in Gent. Het verdient absoluut nader onderzoek maar uit een eerste, toch wel ervaren waarneming blijkt dat telkens weer de essentiële en meest relevante feiten niet of onvolledig weergegeven werden en een degelijke context ontbrak om de lezer/kijker/luisteraar

voldoende elementen aan te reiken om zich een eigen inzicht en mening te vormen.

De mankementen bij ook de Vlaamse massamedia hebben, in de meeste gevallen, niet te maken met een bewuste opiniëring door de betrokken journalist, al valt dat nooit helemaal uit te sluiten. Bijna altijd zijn het gevolgen van een structureel probleem in de massamedia, wereldwijd, dus ook hier: de 'vermarkting' van de massamedia, het streven naar een zo groot mogelijk bereik tegen een zo laag mogelijke kost. Dat geldt evengoed voor de privé-mediaorganisaties als voor de publieke omroepen.

In alle gevallen gaat er veel meer aandacht naar de verkoopbaarheid ('format', snelheid, bereikbaarheid via sociale media...) van het journalistieke product dan naar de inhoudelijke waarde ervan.

Het aantal 'clicks', de kijkcijfers, en dus de aantrekkelijkheid van het mediaproduct worden veel hoger ingeschat dan de inhoudelijke waarde, de relevantie, de 'correctheid'.

Vandaar dat bij de aanwerving én betaling van het uitvoerende personeel, de journalisten, veel meer

aandacht gaat naar rentabiliteit, aantrekkelijkheid en verkoopbaarheid dan naar degelijkheid en inhoudelijke kwaliteit.

Het hoeft dan ook niet te verwonderen dat de journalistieke wereld almaar meer bevolkt wordt door media-figuren en almaar minder door hoog-opgeleide dossiervreters.

De vaardigheid om snel en goedkoop een aantrekkelijk journalistiek product te leveren (een journaalnummer, artikel, foto, filmpje...) wordt veel hoger ingeschat dan die om een stevig onderbouwd dossier over een maatschappelijk belangrijk thema samen te stellen.

De klok van de evolutie van de massamedia teruggedraaien kan niet. Maar enig weerwerk bieden zou de beslissingsnemers in de massamedia sieren. Vooraleer het vertrouwen van het publiek in de klassieke media helemaal instort en 'vals nieuws', rechtstreeks geleverd aan de consument, helemaal de overhand neemt.

PETER VERLINDEN

Buitenlandjournalist VRT-Nieuws
Gastdocent KU Leuven

CONTENT RULES ?!

Het eerste Vlaamse congres over content marketing, native advertising, content advertising, branded content... Op 16 mei 2017 (van 9u tot 17u30) op de campus van de Artesis Plantijn Hogeschool in Antwerpen, Lange Nieuwstraat 101.

SPREKERS

Liesbeth Van Impe
Hoofdredacteur
Het Nieuwsblad/
De Gentenaar

Joe Pulizzi (VS)
Why Publishing is the Future
of Marketing

Dave Trott (UK): *Brands,
Storytelling & Creativity*

Ebele Wybenga (NL)
The Editorial Age

Albert-Jan Huisman en
Bert Van Loon (NL)
*Sleutelinzichten uit 41
(content-)marketingboeken*

Joël De Ceulaer
senior writer *De Morgen*

Ilse Van Looveren en Veerle
Van Assche: *De dilemma's
van de contentmarketeer*

Ontdek het volledige
programma en schrijf je in op
www.contentrules.be

VVJ biedt een korting van 50 euro aan haar leden.
Gebruik promotiecode **VVJ** bij inschrijving op de website.

Beslissingen van de Raad voor de Journalistiek

DOSSIER 1702

Weduwe voelt zich misleid door journalist

KLAGER: Vanacker

TEGEN: *Het Laatste Nieuws*, HLN.be en Bartolomivis

UITSPRAAK: De klacht is deels gegrond.

FEITEN

Het artikel schetst de levensloop van de overleden Ivo Staes. Het beschrijft hoe hij overleed tijdens een vakantie met zijn gezin en blikt terug op zijn tekentalent, zijn werk als kunstenaar, zijn liefde voor de natuur, zijn vele jobs en zijn relaties met verschillende vrouwen.

KLACHT

Klaagster is de weduwe van Ivo Staes. Zij noemt het artikel niet waarheidsgetrouw en kwetsend voor de nabestaanden en zegt dat de journalist zich niet fair heeft gedragen.

De journalist heeft op basis van het getuigenis van de zus van haar man, met wie hij een conflictueuze relatie had, een beeld geconstrueerd van de overledene als bohémien, en daar alle andere getuigenissen in ingepast. Hij vermenst feiten en interpretaties. Zijn verhaal bevat fouten is zeer suggestief en kwetsend voor klaagster en haar kinderen, onder meer vanwege de suggestie dat haar man haar zou hebben willen verlaten voor een vroegere vriendin.

De journalist zegt dat hij het artikel niet geschreven zou hebben als klaagster een interview geweigerd had, maar dat heeft hij vooraf niet gezegd. Als klaagster dat geweten had, had ze geen interview gegeven. Hij had ook voorinzage beloofd, maar is die afspraak niet nagekomen.

VERWEER

De journalist zegt dat hij een waarheidsgetrouw portret geschetst heeft op basis van acht verschillende getuigenissen, en dat hij daarbij geen enkele bron heeft laten prevaleren.

De krant begrijpt niet welke passages kwetsend zouden zijn voor klaagster en haar kinderen. Als klaagster in het slot van het artikel leest dat haar man haar zou hebben willen verlaten, berust dat op haar eigen interpretatie.

De journalist heeft aan klaagster gezegd wie hij allemaal zou interviewen, en zij had kunnen weten dat er geen artikel zou komen als ze niet meewerkte. Hij heeft geen voorinzage gegeven aan klaagster en haar schoonzus om niet in een familiehetze terecht te komen.

BESLISSING

Het artikel past in de rubriek *Levensverhaal*, die wekelijks het portret schetst van iemand die recent overleden is. In dit artikel schetst de journalist een portret van de overleden echtgenoot van klaagster aan de hand van acht getuigenissen, die volgens beide partijen sterk uit elkaar liepen. Of het eindresultaat een waarheidsgetrouw beeld van de overledene oplevert, kan de Raad niet beoordelen.

De journalist contacteerde klaagster enkele weken na het overlijden van haar man. Hij noemt haar getuigenis cruciaal en zegt dat het artikel er niet gekomen zou zijn als zij een interview geweigerd had. Maar dat heeft hij haar op dat moment niet gezegd. Gezien de rouwperiode en de kwetsbare positie waarin klaagster

zich bevond en gezien de conflictueuze relatie van haar overleden man met zijn zus, die ook over hem getuigde, was het nochtans aangewezen om dat wel te doen en om klaagster duidelijk informeren over de consequenties van haar keuze om al dan niet mee te werken. Zo vraagt artikel 15 van de code om loyale methodes te gebruiken om informatie te bekomen en daarbij extra rekening te houden met mensen in een kwetsbare situatie.

Onlangs de gemaakte afspraak om het artikel vóór publicatie ter inzage te bezorgen aan klaagster, is de journalist die afspraak niet nagekomen, wat indruist tegen artikel 21 van de code dat zegt dat een journalist gemaakte afspraken over voorinzage dient na te leven.

De klacht is daarom deels gegrond, enerzijds wat betreft de communicatie met klaagster gezien de kwetsbare situatie waarin ze zich bevond, en anderzijds wat betreft het naleven van de afspraken over voorinzage.

DOSSIERS 1703 EN 1704

Protest tegen verslag huwelijksceremonie

KLAGER: R.

TEGEN: *De Gentenaar* en *Het Laatste Nieuws*

UITSPRAAK: Beide klachten zijn ongegrond.

FEITEN

De artikelen gaan over de officieuze huwelijksceremonie van twee mensen met een mentale beperking in een woonzorgcentrum. Ze zijn al 30 jaar een koppel, maar moesten door de gezondheidstoestand van de man hun trouwplannen vorig jaar afblazen. Op initiatief van de seniorenvereniging organiseerde het woonzorgcentrum een officieuze huwelijksceremonie, waarvan de artikelen verslag uitbrengen en foto's publiceren.

KLACHT

Klaagster is de stiefmoeder van de man. Zij vindt het ongehoord dat de krant zonder toestemming een artikel publiceert over het privéleven en de handicap van haar stiefzoon. Ze noemt dat een schending van de privacy en sensatiebelust, en zegt dat de krant aan haar of aan de voorlopig bewindvoerder van haar stiefzoon toestemming had moeten vragen.

VERWEER

De Gentenaar en *Het Laatste Nieuws* wijzen erop dat de seniorenvereniging de pers formeel had uitgenodigd voor de huwelijksceremonie en noemen de artikelen sereen, correct en empathisch. Ze stroken met de *feel good*-stijl van het feest en liggen helemaal in de lijn van het levenspad dat het koppel de voorbije dertig jaar heeft afgelegd. De artikelen hebben niemand schade toegebracht.

BESLISSING

De huwelijksceremonie was georganiseerd door de seniorenvereniging van het ziekenfonds en het woonzorgcentrum, en de seniorenvereniging had de pers formeel uitgenodigd om ze bij te wonen en er verslag over uit te brengen. De journaliste mocht er dan ook van uit gaan dat berichtgeving toegestaan was en kon niet weten dat er mogelijk een bijkomende toestemming nodig kon zijn van derden. De Raad is dan ook van oordeel dat de journaliste te goeder trouw gehandeld heeft. Bovendien brengt het artikel een sereen en respectvol verhaal, dat geenszins nadelig is voor de betrokkenen.

DOSSIER 1705

Interview met auteur van boek over misbruik

KLAGER: Taffein
TEGEN: *Primo Magazine* en *TV Gids*
UITSpraak: De klacht is gegrond.

FEITEN

Het artikel is een interview met een man die vertelt hoe hij als kind door zijn moeder en stiefvader verwaarloosd, mishandeld en misbruikt werd en daarover een boek heeft geschreven. Naast zijn ouders bekritiseert hij zijn familie, zijn vroegere scholen, politie, gerecht, sociale diensten en bureaus omdat ze volgens hem moeten geweten hebben wat er aan de hand was, maar niets gedaan hebben.

KLACHT

Klaagster is de moeder van de auteur van het boek die in het artikel geïnterviewd wordt. Zij zegt dat het artikel talrijke fouten bevat en dat de journalist niets gedaan heeft om de waarachtigheid van zijn beweringen te checken. Ze heeft na publicatie van het artikel een mail gestuurd naar de journalist om hem op de fouten te wijzen, maar die heeft daar niets mee gedaan.

VERWEER

Primo Magazine en *TV Gids* zeggen dat het artikel geen eigen reportage met zelf aangedragen informatie is, maar een interview met de auteur van een boek waaraan de journalist niets heeft toegevoegd, behalve dan dat hij het gekaderd heeft in een breder maatschappelijk verband. Bij een interview naar aanleiding van een boek zijn de auteur en de uitgever verantwoordelijk voor de inhoud. *Primo* heeft daar niets mee te maken en kan van een verhaal dat het niet zelf heeft uitgespit niet alles controleren. De journalist had bovendien geen namen genoemd van degenen die in het boek en het artikel aan bod komen. De journalist had wel elementen die de inhoud van het boek staven, maar ook daarzonder zou hij hetzelfde artikel geschreven hebben. Hij noemt zichzelf in dit geval een doorgeefluik. De auteur van het boek mag vertellen wat hij wil en de journalist hoeft niet na te gaan of de beweringen waar of onwaar zijn.

Primo wijst er ook op dat de naam van klaggster niet genoemd is in het artikel.

BESLISSING

De Raad voor de Journalistiek spreekt zich niet uit over het boek dat aanleiding was voor het artikel, noch over het waarheidsgehalte van de feiten die in het boek aan bod komen. Dat valt buiten de opdracht en de bevoegdheid van de Raad. De Raad kan zich alleen uitspreken over de manier waarop de journalist over het boek gerapporteerd heeft in *Primo Magazine* en *TV Gids*.

In de lange inleiding tot het interview neemt de journalist elementen uit het getuigenis en het boek over als feitelijke gegevens. Hij noemt zichzelf een 'doorgeefluik' en gaat ervan uit dat hij als journalist niet moet nagaan of het persoonlijke getuigenis waar is of niet. In het omvangrijke artikel biedt hij de auteur van het boek een uitgebreid forum, waarin zware beschuldigingen worden geuit tegenover klaggster.

De journalist heeft evenwel de plicht om in alle omstandigheden waarheidsgetrouw te berichten en rekening te houden met de rechten van eenieder die in de berichtgeving voorkomt. Dat geldt ook voor persoonlijke getuigenissen.

Indien het onmogelijk is om de feiten te checken, dient de journalist de nodige reserve en terughoudendheid aan de dag te leggen en moet dat ook blijken uit zijn artikel. Dat vloeit voort uit artikel 1 en 2 van de code die bepalen dat de journalist waarheidsgetrouw bericht. In het artikel van *Primo Magazine* en *TV Gids* is van

enig voorbehoud evenwel geen sprake. Zeker gelet op de zware beschuldigingen die in het artikel worden geuit, maakt dit gebrek aan voorbehoud een inbreuk uit op de plicht om waarheidsgetrouw te berichten.

DOSSIER 1706

Interview met auteur van boek over misbruik (2)

KLAGER: Taffein
TEGEN: *Het Nieuwsblad*
UITSpraak: De klacht is ongegrond.

FEITEN

Het artikel gaat over dezelfde man en hetzelfde boek als het voorgaande artikel in *Primo Magazine* en *TV Gids*. Maar in *Het Nieuwsblad* gaat het om een kort interview, waarbij de journalist de gezinssituatie schetst en schrijft dat de kindertijd van de geïnterviewde blijkbaar een hel was.

KLACHT

De bezwaren van klaggster zijn dezelfde als tegen het artikel in *Primo*.

VERWEER

Het Nieuwsblad zegt dat het artikel louter een verslag brengt over de publicatie van het boek dat normaal in de handel verkrijgbaar is, en niet meer is dan een korte samenvatting in de woorden van de auteur. De krant heeft het recht om over een dergelijk boek te schrijven en de auteur aan het woord te laten. Het gaat om een autobiografie waarin, zoals bij alle autobiografieën, naast de auteur ook andere personen ten tonele worden gevoerd. Het is in die omstandigheden niet verplicht om het volledige boek of zelfs een samenvatting te screenen op inhoudelijke juistheid of om wederhoor te geven. Als dat wel zo zou zijn, zou het onmogelijk zijn om nog ooit een recensie te schrijven over een autobiografie.

De krant wijst er ook op dat de naam van klaggster in het artikel niet genoemd is.

BESLISSING

De Raad voor de Journalistiek spreekt zich niet uit over het boek dat aanleiding was voor het artikel, noch over het waarheidsgehalte van de feiten die in het boek aan bod komen. Dat valt buiten de opdracht en de bevoegdheid van de Raad. De Raad kan zich alleen uitspreken over de manier waarop de journalist over het boek gerapporteerd heeft in *Het Nieuwsblad*.

Het gaat hier om een kort verslag met enkele citaten van de auteur naar aanleiding van de presentatie van het boek. De Raad stelt vast dat de journalist die feiten niet verder heeft gecheckt, maar dat hij anderzijds wel enige afstand bewaart en voorbehoud maakt waar hij schrijft dat de jeugd van de auteur blijkbaar een hel was, waarmee hij aangeeft dat hij enige reserve inbouwt en niet zonder meer meegaat in het getuigenis van de auteur.

De journalist heeft in alle omstandigheden de plicht om waarheidsgetrouw te berichten en rekening te houden met de rechten van eenieder die in de berichtgeving voorkomt. Dat geldt ook voor persoonlijke getuigenissen waarin ernstige beschuldigingen ten aanzien van derden worden geuit. Maar gelet op de aard van het artikel, met name een korte aankondiging van een boek, en gelet op het voorbehoud dat blijkt uit het artikel, meent de Raad dat er in dit geval geen sprake is van een beroepssethische fout.

Fotorol

Een beroepsfotograaf kiest een bijzondere foto van een collega, en geeft de rol door.

SANDER DE WILDE
kiest een foto van
TIM DIRVEN

Op 20 januari 2017 voerden Europese melkveehouders actie aan het Europees Parlement. Toen de demonstranten met behulp van bladblazers en ander groot materieel melkpoeder de lucht inbliezen, werd het voor de fotografen een visueel feestje. Geweldige beelden van wit-gele wolken voor het Berlaymontgebouw werden er gemaakt.

De melkveehouders hadden vooraf mondkapjes uitgedeeld, maar onze foto-apparatuur was niet beschermd, en die is natuurlijk bijzonder gevoelig. Met dezelfde bladblazers ontteden de fotografen hun apparatuur van het plakkerige goedje. Tim Dirven stond paraat om zijn collega's te vereeuwigen.

In dit 'intieme' moment zorgt hij ook voor een sterke compositie, met de blazer die links het beeld inkomt, bezorgd kijkende fotografen en rechts een actievoerende melkveehouder met een mobieltje, die onze blik weer in het donkere centrum met camera's en telelenzen laat terugkeren.

Of de bladblazer het melkpoeder daadwerkelijk heeft verwijderd of het juist dieper de camera in heeft geblazen, is mij niet bekend.

In het volgende nummer
kiest **TIM DIRVEN** een
favoriete foto.

'Betrek alloctonen meer bij het nieuws'

Allochtone jongeren hebben weinig voeling met de Vlaamse nieuwsmedia. Nieuwsredacties kunnen daar wel iets aan doen, bijvoorbeeld door diversiteit te normaliseren.

In opdracht van het Vlaams Kenniscentrum Mediawijsheid onderzochten Julie De Smedt en Els Beyens samen met het jongerenpersagentschap StampMedia het mediagebruik van jonge alloctonen. Dat blijkt vooral sociale media te omvatten, en nauwelijks televisie of kranten. De voornaamste reden is volgens De Smedt dat jongeren met een migratieachtergrond zich nauwelijks herkennen in het Vlaamse nieuwsaanbod.

Uit het onderzoek vloeiden enkele aanbevelingen voor nieuwsredacties voort. Zoals: normaliseer diversiteit. 'Vraag jongeren met migratieachtergrond ook eens uit over milieuvervuiling, en niet alleen over hun afkomst of religie.' Verder: stop met benoemen, en vermeld origine enkel wanneer het relevant is. En: bied oplossingen aan, want jongeren vinden dat er te veel negatief nieuws is.

De onderzoekers suggereren nog om nieuwsberichten 'kort, visueel en verstaanbaar' te houden. Maar ook: integreer nuance en balans in ieder nieuwsitem. 'Jongeren lezen artikels immers geïsoleerd, bijvoorbeeld op Facebook.' (PD)

www.stampmedia.be

Gerecht en pers overleggen

Vertegenwoordigers van een achttal Vlaamse redacties, de VVJ en de Raad voor de Journalistiek hebben overleg opgestart met Nederlandstalige persverantwoordelijken bij het gerecht.

Aanleiding is de kritiek van justitie op gepubliceerde foto's en uitgezonden beelden van beklaagden in enkele processen. Naar aanleiding van de beelden van de beklagde in de zaak-Merel De Prins – een dodelijke aanrijding met vluchtmisdrijf door een recidivist – trok het Antwerpse gerecht de persfaciliteiten van alle Vlaamse nieuwsmedia in. Het gaat om de voorafgaande kennisgeving van komende processen, de terbeschikkingstelling van gerechtelijke uitspraken en de beschikbaarheid van parketwoordvoerders en persrechters.

Intussen hebben de redacties de gevraakte beelden van hun websites verwijderd en zijn de werkfaciliteiten weer toegekend. Maar de nood aan structureel overleg over wat al dan niet kan bij procesverslaggeving blijft bestaan. Onder meer over de mate waarin procesdeelnemers expliciet toestemming moeten geven voor beeldopnames, lopen de stellingen enigszins uiteen. Het overleg moet er toe leiden dat de richtlijnen van justitie en de deontologische code van de Raad voor de Journalistiek terzake meer op elkaar worden afgestemd.

Ook op nationaal niveau bereidt justitie overleg voor met de perssector. Hoofdredacties en VVJ dringen er op aan dat dit initiatief van het College van Hoven en Rechtbanken zoveel mogelijk lijnt met het overleg met de (overwegend Vlaamse) Vereniging van Persmagistraten. (PD)

WOORDVOERDER VAN HET JAAR

KIES DE OPVOLGER VAN INE VAN WYMERSCH

Parketwoordvoerster Ine Van Wymersch werd vorig jaar met een overweldigend aantal stemmen verkozen tot woordvoerder van het jaar. Met de prijs bekronen de VVJ en Kortom (vereniging van 1.100 communicatie-mensen bij de overheid) woordvoerders die een voorbeeld zijn voor hun collega's.

Net als vorig jaar kun je als VVJ-lid stemmen. De belangrijkste voorwaarde is dat de woordvoerder die je wil nomineren echt de contacten met de pers verzorgt, onder meer via interviews. CEO's of politici die enkel interviews geven, komen dus niet in aanmerking. Stemmen kan tot en met 14 mei 2017 via <http://s.research.indiville.be/woordvoerder>.

De prijzen worden op 7 juni uitgereikt op de Nacht van de Woordvoerder (#NWV17) in het Antwerps Havenhuis. Alle info: <http://www.kortom.be/NWV17>.

FAMILIEDAG VVJ

**ZATERDAG
22 APRIL 2017
IN WALIBI**

Kom naar onze Familiedag in Walibi op zaterdag 22 april 2017. Als journalist mag je gratis binnen én je mag nog iemand anders gratis meenemen.

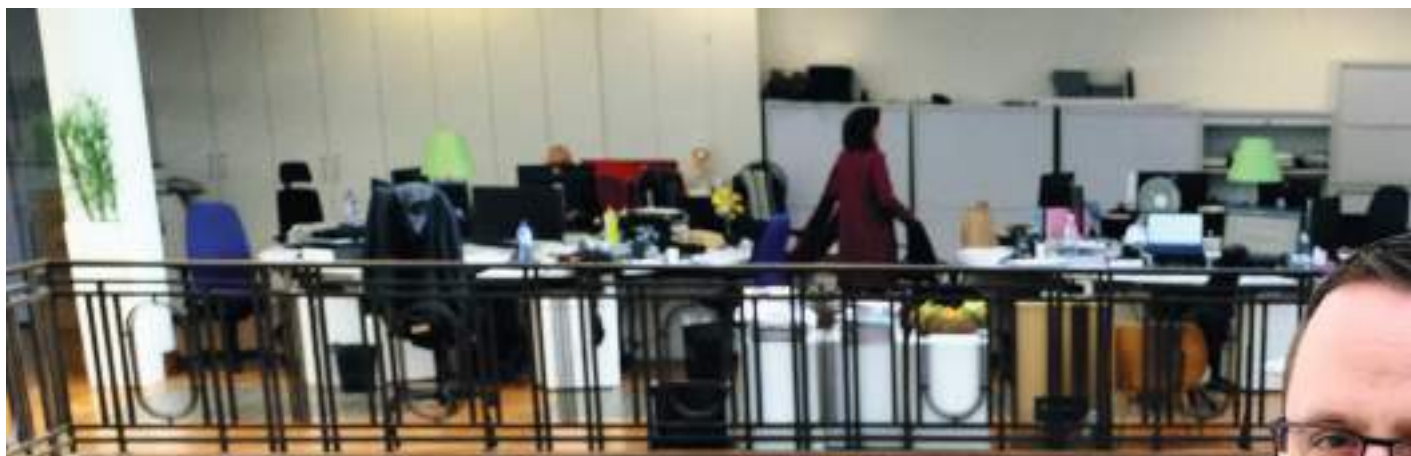
Extra tickets zijn er aan een mooie korting: 26,5 euro (in plaats van 36,5 euro voor volwassenen en 31,5 euro voor kinderen).

Reserveer tijdig je tickets, via www.journalist.be.

Deze Familiedag wordt georganiseerd door VVJ Antwerpen, maar de aanbieding is geldig voor álle VVJ-leden.

Welkom!

Van 'ministerie' tot multimedia-kanaal

BELGA-HOOFDREDACTEUR HANS VANDENDRIESSCHE OVER DE TRANSFORMATIE VAN HET P

Het persagentschap Belga was in de ogen van velen ooit het stoffige 'ministerie van het nieuws', maar vernieuwt aan sneltempo. 'Waar we aan snelheid hebben ingeboet, hebben we aan betrouwbaarheid gewonnen', zegt hoofdredacteur Hans Vandendriessche.

TIM DEVRIESE

Het gebouw waar het persagentschap Belga huist, de vroegere stek van *De Morgen* achter de KVS in hartje Brussel, heeft inderdaad niets van een ministerie. Het is een levendige redactievloer die baadt in het licht. 'Ik begrijp waarom de journalisten van *De Morgen* het jammer vinden dat ze hier niet langer zitten', zegt Vandendriessche.

Vanuit zijn glazen kantoor heeft hij zicht op een werkplek waar meer dan honderd journalisten zitten. 'Toen ik in 2000 begon bij Belga, werd het

T PERSAGENTSCHAP

persagentschap door heel wat mensen nog smalend het ministerie van het nieuws. Die sfeer is nu volledig verdwenen.'

Misverstand

Vandendriessche wil meteen een misverstand uit de wereld helpen. 'Ook al kennen alle journalisten Belga, toch weten ze vaak niet wat wij hier eigenlijk doen en hoe we werken. Belga wordt gezien als een oud, sloom en stoffig instituut waar mensen

persberichten zitten te publiceren. Dat doen wij niet. Wij maken nieuws. Wij zitten niet receptief te wachten maar gaan op pad, we bellen rond, we onderhouden contacten.'

Vandaag werken hier ruim honderd journalisten in vaste loondienst. Daar mag je nog eens een honderdtal freelancejournalisten in de provincies bijrekenen. Ondanks dat indrukwekkende arsenaal zijn weinig of geen journalisten bekend bij het grote publiek. Ze zetelen niet in panelprogramma's, opiniëren niet, hebben geen

bekende kop. Toch worden hun berichten gelezen, gedeeld en bewerkt door andere media.

Objectief

Grondstof. Zo noemt Vandendriessche de artikels van zijn journalisten. 'Belga levert aan alle media in België journalistieke grondstof en bouwstenen. Die kan je perfect geïsoleerd in kranten of op websites plaatsen, maar idealiter gaat een journalist met die bouwsteen aan de slag en doet daar iets extra mee. Belga moet namelijk objectief zijn, voor zover dat mogelijk is, en is neutraal van toon. Wij nemen geen standpunt in, een krant kan daar net iets verder in gaan.'

Volgens Vandendriessche is die strikte neutraliteit mee het gevolg van de staatsafhankelijkheid van het persagentschap. In tegenstelling tot de grote broertjes als TAS of AFP is Belga niet in de handen van de overheid. Het is voor honderd procent eigendom van de belangrijkste mediagroepen van ons land, die bij Belga dus zowel baas als klant zijn. 'Een CEO van een uitgever of een hoofdredacteur van een krant gaat hier de wet niet dicteren', zegt Vandendriessche beslist. 'Wel worden in samenspraak met de aandeelhouders de krachtlijnen voor de komende vijf jaar uitgezet.'

Meer video

Het feit dat de meeste Belgaberichten niet langer zijn dan 250 woorden, omdat ze publicatieklaar en schermvullend moeten zijn voor onlinegebruik, is bijvoorbeeld het gevolg van zo'n krachtlijn.

Vandendriessche benadrukt dat Belga veel meer doet dan alleen maar tekst

produceren en dat er ook een stevige foto-, video- en zelfs audioredactie aan de slag is. Volgens de meest recente krachtlijnen moet Belga volop inzetten op de aanlevering van video. Belgajournalisten krijgen daarom nu opleidingen om beter beeld te maken met smartphone, om snel video's te uploaden en kant-en-klaar multimedial werk te kunnen leveren.

Die technologische (en mediatieke) update is al een eind bezig. In 2012 lanceerde Belga de Belgabox, een 21ste-eeuws antwoord op de klassieke telex. 'Vroeger waren al die verschillende media beschikbaar in aparte kanalen. Nu bieden we alles samen in één digitaal kanaal, waarin we tekst kunnen koppelen aan beeld of audio. Journalisten vinden er naast onze met foto's en video's verrijkte artikelen ook het originele persbericht, archiefstukken en contactinfo. Vroeger moest een journalist die in de Wetstraat stond bellen naar de eindregie om vlak voor een live-reportage te vragen of er al een Belga was met informatie. Nu kan die journalist gewoon direct vanuit de Wetstraat de Belgabox raadplegen.' Met Belgabox wil Belga relevant blijven en zich verankeren in het medialandschap. Die soulsearching was nodig, want vooral de komst en populariteit van de sociale netwerksite Twitter, leidde tot een koerswijziging.

Twitter is sneller

Tot voor enkele jaren was Belga de facto de snelste nieuwsleverancier van het land. Dat is veranderd, nu Twitter zich op de markt van het snelle nieuws heeft gestort. 'Belga neemt nog vaak de lead in het maken van nieuws, maar de strijd om snelheid in tijden van sociale media is gestreden, zelfs een scoop houdt maar dertig seconden meer stand. Maar waar we aan snelheid hebben ingeboet, hebben we aan betrouwbaarheid gewonnen. Op momenten van groot nieuws, de aanslagen in Brussel bijvoorbeeld, merk je zelfs dat er nationaal en internationaal eerst en vooral gekeken wordt naar wat Belga zegt. Nog meer dan vroeger zijn we factcheckers geworden. Nieuwssites kunnen zich nog makkelijk verschuilen achter crowdchecking. Wanneer nieuws fout is, kunnen ze makkelijk bijsturen of het nieuws zelfs weghalen. Belga kan

Hans Vandendriessche: 'Toen ik hier begon, hadden we een zeer jonge redactie. Vandaag bouwen journalisten hier aan hun carrière.' © Tim Dirven

Belga levert journalistieke grondstof. Idealiter doet een journalist daar iets extra mee

zoiets niet. Van zodra een bericht hier gevalideerd wordt, verspreidt het nieuws zich razendsnel. En dan heb je er geen controle meer over.' Volgens Vandendriessche, naar eigen zeggen een fervent twitteraar, is de verspreiding van Belgaberichten enkel toegenomen sinds de komst van de sociale media. 'Ik zie heel wat van

onze berichten verschijnen op Twitter en Facebook. Exacte cijfers zijn er niet, maar we werken wel aan een systeem om dat in kaart te brengen. Wij verkopen geen kranten en publiceren zelf niet rechtstreeks op internet, en toch is Belga overal.'

Sterker positioneren

Belga is niet alleen overal, het persagentschap is ook steeds zichtbaarder. Wil het agentschap zich sterker positioneren op de markt, dan moet het ook een stevig merkimago hebben. 'Er is een tijd geweest dat zichtbaarheid van onderschikt belang was. Belga was er en werkte voor de klanten en aandeelhouders. In die tijd reden we zelfs met anonieme wagens. De voorbije jaren is er een ommeslag gemaakt. Wil je commercieel succes hebben, dan moet je ook zichtbaar

zijn. Onze auto's werden bestickerd, de merknaam staat op de microfoons en zelfs de journalisten zijn - in journalistieke middens - niet langer anoniem, dankzij de Belgabox", zegt Vandendriessche.

Commerciële poot

Het medialandschap verandert en Belga moet mee. Niet alleen door een rebranding of technologische innovaties zoals de Belgabox, maar ook door zijn commerciële activiteiten verder te ontplooiën. Belga haalt nu vooral geld binnen via de abonnementen van de aandeelhouders. En staat de kranten- en magazineverkoop onder druk, en daaraan gekoppeld de advertentiemarkt, dan heeft dat ook gevolgen voor het abonnementengeld van Belga. Daarom begon het agentschap in het begin van de jaren 2000 een commerciële poot. 'Belga verkoopt ook content aan corporate klanten. Een bank koopt bijvoorbeeld alle berichten waar het trefwoord 'banken' aan wordt toegevoegd, waardoor die zicht krijgt op wat er gebeurt op de financiële markten', legt Vandendriessche uit. 'Maar die dienst staat los van de redactie. De corebusiness van mijn mensen blijft nieuws maken. De commerciële diensten zitten op een andere verdieping.' De commerciële weg die Belga inslaat, gaat onverwijld verder. Zo kocht het in 2015 GoPress. Onder impuls van de aandeelhouder-klanten.

Sollicitaties

Ondanks het onvoorspelbare medialandschap en de concurrentie van sociale media ziet Belga's hoofdredacteur de toekomst zeker niet somber in. Wel integendeel. 'Toen ik hier begon, in 2000, was er veel verloop en hadden we een zeer jonge redactie. 'Binnen de vijf jaar moet je bij een van onze klanten zitten', kreeg je toen te horen. Vandaag is het omgekeerde waar en bouwen journalisten hier aan hun carrière. Dat zie ik ook in de sollicitaties die binnenstromen: journalisten van klanten willen ook bij ons komen werken. Belga is een baken van rust.'

© Foto's Belga

DEBAT

Terrorisme in het nieuws: alles kan beter

Een boeiende gedachtewisseling was het, het debat over 'Nieuws in onzekere tijden' dat de VVJ op 15 maart organiseerde in het Vlaams Parlement. In het algemeen hebben antiterrorismespeurders en journalisten niet zoveel over elkaar te klagen, was de teneur, maar dat sluit verbeterpunten niet uit. Een synthese in enkele quotes.

Frédéric Van Leeuw, federaal procureur: 'Soms wordt er echt te snel bericht over lopende onderzoeken. Na onze inval in een terroristenhuis in Vorst half maart 2016 waren we discreet onderzoek begonnen naar onder meer de broers El Bakraoui. *La Dernière Heure* heeft toen onaangekondigd de foto's van beide gepubliceerd. Enkele dagen later speelden de Bakraouis een hoofdrol in de aanslagen van Zaventem en Maalbeek. Onze oproep aan de pers is dus: contacteer ons voor jullie zo'n informatie publiceren. Nooit gaan we verbieden dat er iets wordt gepubliceerd, dat kunnen we niet. Maar bel ons vooraf, zodat we tijdig kunnen reageren of toch minstens weten dat er iets op ons afkomt.'

Peter De Waele, woordvoerder federale politie: 'Mijn oproep aan de media is om op zijn minst te stoppen met liveverslaggeving van een inval. Zo iets kan echt menselijke levens in het gedrang brengen, van zowel politiemensen als burgers. Daarnaast zou ik ook willen dat informatie beter wordt gecontroleerd. Al te makkelijk verwijzen media naar elkaar om hun berichtgeving te staven. Zo gaan we van een dubbelcheck naar een zerocheck.'

Lars Bové, journalist *De Tijd*: 'De berichtgeving dat Faycal Cheffou de derde Zaventem-terrorist 'met het hoedje' was, was inderdaad pijnlijk verkeerd. Toch moesten we dit onderzoekspoor uitbrengen, maar we hadden het anders moeten doen: met initialen en geblurde beelden.'

Sven Mary, advocaat: 'Ik vraag mij af of justitie en media eigenlijk al verontschuldigen hebben aangeboden aan Cheffou – dat zou wel eens mogen. Wat mij betreft gaat het allemaal toch te hard en te snel. Als je ziet hoe groot sommige media betalen voor filmpjes – zeker in Frankrijk – dan hou je toch je hart vast.'

Farouk Ozgünes, journalist VTM: 'Ook wij beseffen dat terroristen heel bewust media-aandacht zoeken. Beelden die ze zelf maken, zoals de filmpjes van IS, zullen wij dan ook nooit verspreiden, hoe professioneel ze ook zijn gemaakt.'

Sofie Demeyer, journalist VRT: 'Wat niet belet dat we moeten oppassen voor zelfcensuur. Ook wij hadden de arrestatie van Salah Abdeslam gefilmd als we daar de kans toe hadden gekregen, zij het dat we daarom nog niet live waren gegaan. Hoe dan ook: zelfs de meest ruime opvatting van 'constructieve' journalistiek kan er nooit toe leiden dat we voorbijgaan aan de feiten die gebeuren.' (PD)

BOEK

Antwerpse journalisten in de 19de eeuw

Aad van Maanen heeft iets met het verleden van de Antwerpse pers, zo bleek al uit twee eerder verschenen boeken van zijn hand. In een nieuw werkstuk zoomt de gepensioneerde Belgaverslaggever in op de Antwerpse journalisten uit de 19de eeuw.

Meneer de Opsteller – de titel is een verwijzing naar de aanhef van talloze lezersbrieven uit die tijd – omvat een minutieuze beschrijving van de 77 dagbladen en tijdschriften die tussen 1830 en 1914 in Antwerpen verschenen. Telkens stelt van Maanen scherp op de journalisten die voor die titels werkten, goed voor ruim 450 individuele portretten of portretjes. Geen makkelijke klus, want veel professionele verslaggevers waren er nog niet, en bovendien publiceerden kranten hun stukken veelal anoniem.

Toch passeren ook bekende namen de revue, een Camille Huysmans, Hendrick Conscience en Jan Van Rijswijck onder meer.

Belangrijke tijd

Voor de pers was de 19de eeuw een belangrijk tijdsgewricht, omdat journalistiek zich ontwikkelde tot een echt beroep. Van Maanen: 'Kort na 1830 bestond de redactie van een krant vaak maar uit één man. Later volstonden drie of vier mannen (voorlopig nog geen vrouwen) om een krant te maken die overigens niet meer dan vier pagina's telde.' De bekroning van die professionalisering kwam in 1886, toen (in Antwerpen) de Belgische Persbond werd opgericht. Een van de stichters, Arthur Goemaere, siert de cover van het boek. Parallel hiermee nam geleidelijk ook het aanzien van het journalistieke métier toe. Alleen wie het verleden kent is echt gewapend voor de toekomst, aldus Kevin Major, voorzitter VVJ Antwerpen in het voorwoord van het boek. Het is meteen de reden waarom VVJ Antwerpen de publicatie van dit werk ondersteunt en financiert. Terecht. (PD)

Aad van Maanen *Meneer de Opsteller* – de Antwerpse journalisten in de 19de eeuw, 2017 - University Press Antwerp, 526 pagina's, €39,95

Hilde Van Malderen wordt op 2 mei woordvoester van **beweging.net** en hoofdredactrice van *Visie*, het gemeenschappelijk ledenblad van beweging.net, ACV en CM. Sinds 2015 schrijft ze voor *Visie*. Voordien werkte Hilde als sportjournaliste voor *Het Laatste Nieuws*, *De Morgen*, VTM en Sporting Telenet. Even was ze ook bestuurslid van de VVJ.

Katrien Stragier vertrekt eind mei bij *Het Laatste Nieuws*. Zij wordt woordvoester van het **Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen** (FAVV). Katrien zat namens de VVJ in de Raad voor de Journalistiek, wat betekent dat daar een journalistenzitje openvalt. Geïnteresseerden kunnen zich steeds melden op het VVJ-secretariaat.

Toen begin februari bleek dat ook Gentse politici niet immuun waren voor lucratief graaiwerk her en der, kwam het Gentse bestuurskartel sp.a/Groen onder zware druk. **Groen** organiseerde half april een ledenvergadering over het voortbestaan van het kartel. Een journaliste van *De Tijd* wilde die bijeenkomst bijwonen, maar kreeg van Groen geen toestemming daarvoor...

... waarop die journaliste zich dan maar een lidkaart van Groen aanschafte. Toch haalde de partij haar slag nog thuis: om een ledenvergadering te kunnen bijwonen, moet iemand minstens drie maanden lid zijn. Bovendien bepalen de statuten van Groen dat ook iemand die lid is van twee partijen – wat in casu het geval bleek – de toegang tot de vergaderingen kan worden ontzegd.

Ook op de ledenvergadering van **sp.a** wilde de journaliste overigens haar licht opsteken. Daar mocht ze uiteindelijk maar binnen na de stemming over de politieke verwickelingen in de Arteveldestad.

Bij de Gentse regionale omroep **AVS** gaat het niet zo goed. Nadat er eind vorig jaar al vier personeelsleden werden ontslagen, moesten in februari nog eens vier mensen op zoek naar ander werk. Het gaat om zowel ondersteunend personeel als redactionele medewerkers.

Kim De Raedt, tot voor kort journaliste bij *Het Nieuwsblad* en daarvoor ook even werkzaam bij regiozender AVS, is communicatieambtenaar bij de stad Gent geworden.

En nog in Gent viert fotojournalist **Filip Claus** zijn zestigste verjaardag wel op een heel bijzondere manier. Nog tot 16 april loopt er een openlucht fototentoonstelling, waarin hij eigen werk koppelt aan dat van collega-persfotografen. De straatexpo strekt zich uit over een dertigtal locaties. Alle info op www.claus60.be. Trouwens: proficiat Filip!

De redactieraad van de VRT-nieuwsdienst heeft een nieuwe voorzitter: **Peter Decroubele**. Hij volgt Tim Pauwels op, die binnenkort aan de slag gaat als ombudsman van de openbare nieuwsdienst. **Sofie Demeyer** is de nieuwe ondervoorzitter van de VRT-redactieraad. Het bureau van de raad omvat voortaan ook nog Wouter Dambre.

TIM PAUWELS zal als VRT-ombudsman overigens zijn werk hebben, zo blijkt uit het jaarverslag van de **Vlaamse Ombudsman**, Bart Weekers. Vorig jaar liepen bij hem 849 klachten tegen de VRT-nieuwsdienst binnen, tegenover 717 in 2015. De VRT zelf verklaart de stijging door het polariserende effect van de terreuraanslagen, de grote sport-evenementen in de zomer van 2016 en de toegenomen mondigheid van de Vlaamse burger.

Philippe Beinaerts, kabinetschef van Antwerps burgemeester Bart De Wever (N-VA), is aangesteld als bestuurslid bij de VRT. Hij volgt daar de in december overleden Eric Defoort op.

Beinaerts heeft een verleden als journalist. In 2006 ging hij aan de slag bij de Antwerpse regiozender ATV, en in 2008 stapte hij over naar VTM. In 2013 werd hij woordvoerder van De Wever, om begin 2016 diens kabinetschef te worden.

Op 3 maart is **Piet De Valkeneer** overleden, hij werd 81. Piet was een alom gewaardeerd wetenschapsjournalist, die (in de woorden van zijn ex-VRT-collega Lukas De Vos) de moeilijkste thema's kon uitleggen voor de simpele geest. Dat deed hij vooral in het eertijdse BRT-programma *Verover de Aarde*, dat bijna dertig jaar standhield (1962-1989). Begin jaren negentig verliet De Valkeneer de VRT om hoofdredacteur te worden van *De Artsenkrant*. Kort daarna stichtte hij *Goed Gevoel*, een gezondheidsmagazine dat ook nog steeds bestaat. Met Mimi Smith produceerde hij voor VTM ook nog het programma *Mimi*.

Ook heengegaan: **Fons Mariën**, oud-sportfotograaf en -journalist van *Het Nieuwsblad* en *De Standaard*. Fons werd 96.

De Franstalige collega's betreuren dan weer het heengaan van **Guido Van Damme** (87). Hij begon zijn carrière bij de krant *La Métropole* in Antwerpen, en maakte daarna vooral naam en faam als gerechtsverslaggever voor *Le Soir*.

MARIJN SILLIS (28) is sinds eind februari de nieuwe hoofdredacteur van het jongerenpersagentschap **StampMedia**. Eerder werkte hij een zevental jaar als freelancejournalist. Voor *Gazet van Antwerpen* verzorgde hij regionale berichtgeving, maar ook human-intrestverhalen en buitenlandreportages staan op zijn palmares.

Marijn liet voor de vzw StampMedia meteen een **redactiestatuut** goedkeuren. Daarin wordt onder meer de journalistieke missie van het persagentschap uitgeklaard: 'StampMedia versterkt de stem van jongeren. We dichtten de inhoudelijke en vormelijke kloof tussen media en jongeren. We doen dit door jongeren en hun begeleiders mediawijs te maken en door nieuwsmedia en non-profitorganisaties jongerenwijs te maken.'

Het redactiestatuut bezegelt verder de **onafhankelijkheid** van de redactie ten overstaan van alle andere stakeholders bij de vzw, onder wie de algemeen coördinator. Zonodig fungeert de raad van bestuur als overlegplatform. Aangezien StampMedia maar over een beperkt aantal vaste redacteurs (en een breed netwerk vrijwilligers) beschikt, is een redactieraad moeilijk te verwezenlijken.

De jaarvergadering van de **Europese Federatie van Journalisten** (EFJ), die medio mei was gepland in Athene, is afgelast. De

reden: de organiserende Griekse journalistenbond PFJU nam het niet dat journalisten uit de buurstaat **Macedonië** ook onder die landsnaam zouden deelnemen aan het congres. Volgens de PFJU moeten de journalisten in kwestie worden ingeschreven onder de officiële landsnaam FYROM (of Former Yugoslav Republic of Macedonia).

Volgens de Griekse journalistenbond is dat ook de naam waaronder de VN de onafhankelijkheid van het buurland heeft erkend. Maar de Europese federatie EFJ besliste voorlopig vast te houden aan de naam 'Macedonië'. Door de patstelling moet de EFJ nu op zoek naar een nieuwe locatie en datum voor haar jaarvergadering.

De driejaarlijkse persprijs van de **Orde van Vlaamse Balies** (OVB) is deze keer voor **Dirk Leestmans**, met zijn VRT/*Panorama*-reportage *'Euthanasie in de gevangenis'*. Het gaat om een portret van zedendelinquent Frank Van Den Bleeken, die na dertig jaar internering om euthanasie vroeg (maar die niet kreeg).

Andere genomineerden voor de OVB-persprijs waren **Nikolas Vanhecke** en **Marjan Justaert** van *De Standaard* voor hun reportage *'De machteloosheid van de politierechter'*, en **Kristof Clerix** voor zijn boek *'Spionage. Doelwit Brussel'*.

Voor de coureurs onder ons: de **World Press Cycling Championships** 2017 vinden plaats van 29 september tot 1 oktober in het Duitse Bad Dürrenheim, midden in het Zwarte Woud. Alle info op www.wpsc2017.de.

Nu is het helemaal definitief: *P-magazine* verschijnt niet langer op papier. In 2015 werd al overgeschakeld van een wekelijkse op een maandelijks frequentie, maar dat mocht niet baten. Uitgever **Mediageuzen** wijt de stopzetting aan het afhaken van de adverteerders op de printmediamarkt. Vanaf april komt er een betalende digitale versie van het blad, dat wil trachten te overleven met inkomsten uit de lezersmarkt.

Intussen is een curator nog altijd bezig met de afwikkeling van het faillissement van **Think Media**, de vorige uitgever van *P-magazine*. Ook voor tientallen freelancejournalisten betekent dit dat ze nog altijd wachten op centen voor een pak werk dat ze verrichtten. Half februari vernam VVJ-advocaat Pieterjan Osaer van de curator wel dat de betaling van het bevoorrechte deel van hun schuldvorderingen alsnog in orde komt.

Beau Séjour is niet alleen de naam van een veelbekeken tv-serie op Eén, het is ook de titel van een boek over het gelijknamige hotel van de hand van **Mark Dreesen**, journalist bij *Het Belang van Limburg*. Mark verdiepte zich gedurende enkele jaren in de geschiedenis van het hotel, dat in 1906 midden in de bossen van het Limburgse Lanklaar werd opgericht. Het boek *Beau Séjour* omvat twee delen, telt 720 pagina's en liefst 2.745 foto's. Het werk is uitgegeven in eigen beheer en verkrijgbaar bij Standaard boekhandel. Prijs: 55 euro.

Van VRT-radiojournalist **Marc Peirs** verschijnt eerstdaags zijn nieuwe thriller, *Bloedlijn*. *Scene of the crime* is dit keer het jetsetmilieu in Knokke. **Marnix Peeters** bundelde dan weer een reeks columns in *Zei mijn vrouw*. Die vrouw is **Jana Wuyts**, net als Peeters ex-HLN.

BELGABOX

DE DIGITALE TOOLBOX VOOR JOURNALISTEN IS BESCHIKBAAR IN DE APP STORE EN OP GOOGLE PLAY!

